higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

FINANSIËLE BESTUUR: BOERDERY N6

7 Junie 2021

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 6 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1:

1.1

1.1.1	J
1.1.2	I
1.1.3	H
1.1.4	G
1.1.5	F
1.1.6	E
1.1.7	D
1.1.8	C
1.1.9	B
1.1.10	A

(10 × 1) (10)

1.2 1.2.1

- Ooreenkoms moet ekonomies wees.
- Individuele bydraes moet duidelik uitgespel word.
- Behoorlike rekords moet gehou word.
- Dit moet duidelik wees wie verantwoordelik is vir rekordhouding.
- Dit moet duidelik wees wie die laaste woord het in geval van meningsbotsing.
- Verantwoordelikhede moet duidelik uitgespel word.
- Kontrak moet skriftelik gedoen word.
- Die datum waarop grondhuur betaalbaar is, moet duidelik uitgespel word.
- Daar moet besluit word wie verantwoordelik is vir die instandhouding van bates. (9 × 2) (18)

1.2.2

- Bepaal die vergoedingskoers vir die vennoot se kapitaal- en arbeidsbydrae.
- Bepaal die omvang en waarde van elke vennoot se bydrae.
- Bereken die verdeelbare boerderywins.
- Verdeel die boerderywins vooraf volgens die ooreengekome metode. (4 × 2) (8)

1.2.3 Die volgende veranderlikes moet ondersoek word:

- Soort boerdery
- Produksie-afdelings
- Streek en grondtipes
- Tegniese kennis en bestuursaspekte
- Kapitaalbronne
- Ander inkomstebronne (Enige 3 × 2) (6)

1.2.4 Die potensiële koper moet die volgende inligting hê:

- Potensiële jaarlikse netto inkomste uit die plaas
- Verwagte jaarlikse lewenskoste.
- Kapitaliseringskoers
- Geskatte addisionele kapitaalvereiste (4 × 2) (8)

[50]

VRAAG 2

2.1
- Brandstof
- Operateur
- Skuiling
- Lisensiegelde
- Versekeringsfooie
- Depresiasie
- Herstel en instandhouding
- Smeermiddels (8 × 2) (16)

2.2 Die gebruikte trekker:
- kan enige tyd breek
- vereis meganiese vaardighede
- is gewoonlik geskik vir klein ondernemings
- is minder betroubaar
- kan lei tot laer opbrengste
- se herstel-, brandstof- en arbeidskoste kan hoër wees
- kan baie onderbrekings veroorsaak as gevolg van herstelwerk

(Enige 5 × 2) (10)

2.3
- Behoorlike instandhouding
- Behoorlike gebruik (2 × 2) (4)

2.4
- Monitor en beheer die gebruik en instandhouding streng en behoorlik.
- Lei operateurs behoorlik op.
- Hou akkurate rekords van herstelwerk, brandstof, ens.
- Volg aanwysings in die vervaardiger se handleiding.
- Gebruik dit tegnies korrek.
- Werk met goedgekeurde handelaars.
- Maak dit gereeld skoon. (7 × 2) (14)

2.5
- Verhoogde inkomste
- Vermindering van bottelnekke
- Maak werk geriefliker/makliker en vinniger
- Kostevermindering (Enige 3 × 2) (6)

[50]

Kopiereg voorbehou

VRAAG 3

3.1 Twee (1)

3.2
- Hoenders
- Gewasse (2)

3.3

Hoenders: ✓	
GPV	
Hoenders verkoop aan KFC	900 000✓
Totale GPV	900 000✓✓
Uitgawes:	
Produksiekoste van hoenders	150 000✓
Totale uitgawes	150 000✓
Bruto marge	750 000✓✓
Gewasse✓	
GPV	
Gewasse verkoop aan Shoprite	
Totale GPV	350 000✓
Uitgawes:	350 000✓✓
Saad gekoop van NTK	30 000✓
Kunsmis en bespuitingsmateriaal gekoop van POP-AGRI	100 000✓
Oesversekeringspremies by Murovhi Financial Services	100 000✓
Vergoeding van stukwerkers tydens oes en plant	170 000✓
Totale uitgawes	400 000✓✓
Bruto marge	(50 000) ✓✓

(20)

3.4 Hoenderonderneming (2)

3.5 Nee,✓✓ dit is nie 'n sinvolle vergelyking nie, want dit gaan nie oor 'n algemene vergelykingsbasis soos wins per ha of per vee-eenheid nie.✓✓ (4)

3.6
- Permanente personeel se vergoeding
- Elektrisiteit
- Koste van water en brandstof
- Versekering van 'n vragmotor
- Bankkoste
- Regskoste
- Rente op leningskapitaal
- Grondhuur
- Ander koste aan buitelandse kapitaal
- Rekenmeestersfooie
- Reiskoste
- Verblyf- en etekoste
- Telekommunikasiekoste (13)

3.7 Hierdie koste word in die algemeen uiteengesit en nie vir 'n spesifieke onderneming nie. (2)

3.8 Gewasonderneming (2)

3.9
- Verdere ondersoeke is nodig.
- Die effek van voorgestelde veranderinge moet ook getoets word aan meegaande begrotings. (2 × 2) (4)

[50]

VRAAG 4

4.1
- Meganiese vaardighede✓

Boere met 'n meganiese agtergrond kan koste bespaar terwyl ander op mannekrag van buite moet staatmaak om toerusting te herstel en in stand te hou.✓✓

- Analitiese vermoë✓

Die boerderyomgewing verander heeltyd; die boer moet beskikbare data kan gebruik om die onderneming teen negatiewe faktore te beskerm.✓✓

- Mannekragbestuur✓

Dit is van besondere belang wanneer boerdery arbeidsintensief is, aangesien dit die sukses grootliks sal beïnvloed.✓✓

- Finansiële bestuur✓

Boere hanteer groot kapitaalbeleggings. Die behoorlike bestuur van finansies is 'n voorvereiste vir sukses in enige boerderyonderneming.✓✓ (5 × 3) (15)

4.2
- Die meeste boerderyondernemings word deur een individu besit.
- Sommige boere beskik nie oor die nodige vaardighede nie
- Doelstellings kan geldelike en nie-geldelike betekenisse hê
- Doelstellings kan spesifiek of algemeen wees.
- Dit kan tasbaar of ontasbaar wees. (Enige 4 × 2) (8)

4.3
- Die plaasgrond✓

Grond as produksiefaktor het 'n groot invloed op produktiwiteit. As wins 'n doel is, moet die boer gewasse en diere kies wat by die grond pas.✓✓

- Geboue✓

Die oprigting van 'n nuwe gebou het 'n groot invloed op die totale struktuur van die onderneming. Dit is dus nodig om die belegging in geboue voorlopig te evalueer.✓✓

- Masjinerie en toerusting✓✓

Doeltreffende meganisasiebestuur kan die boer aansienlike finansiële voordele bied. Die gebruik van masjinerie en toerusting speel 'n rol in die uiteindelike sukses van die onderneming.✓✓ (10)

4.4
- Tegnologiese veranderinge✓

Nuwe saadkultivars, onkruid- en plaagbestrydingsmaatreëls, verbouings-praktyke en ander tegnologiese veranderinge kom voortdurend voor in boerderysituasies.✓✓

- Ekonomiese veranderinge✓

Vraag na landbouprodukte en invloed op produk- en insetpryse.✓✓

- Politieke en maatskaplike veranderinge✓

Die wyse waarop verskillende bevolkingsgroepe met mekaar omgaan, en die maatskaplike en politieke aangeleenthede in 'n land het 'n spesifieke invloed op die landbou.✓✓

- Politieke en maatskaplike verantwoordelikheid✓

Ondersteun programme wat die bevolking inlig oor die voor- en nadele van aspekte wat die landbou of landbouprodukte direk of indirek raak.✓✓ (12)

4.5 Onsekerheid oor toekomstige markte vir landbouprodukte bestaan in boerderysituasies.✓✓ Dit is belangrik omdat dit uiteindelik daartoe lei dat die boerdery as 'n spekulatiewe beleggingsveld beskou word, aangesien groot afwykings in koste en winste gewoonlik voorkom.✓✓✓ (5)

[50]

TOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou